

Posudek diplomové práce MICHALA VAŇKA

HISTORICKÉ VÝKLADY JAZYKOVÉHO SYSTÉMU LITEVŠTINY (FF UK, Praha, 2008)

Autor si vytkl za cíl srovnat dvě významná díla z diachronní baltistiky, *Vergleichende Grammatik der baltischen Sprachen* (1966) norského baltisty a slavisty Christiana S. Stanga, a *Lietuvių kalbos istorinė gramatika* (1968) od litevského baltisty Jonase Kazlauskase. Strany 5-30 své práce věnuje M. Vaněk Ch. Stangovi a jeho „Srovnávací gramatice baltských jazyků“, na stranách 31-54 přibližuje „Historickou gramatiku litevštiny“ J. Kazlauskase. V závěru (s. 55-57) poměří je ještě obě díla s referenční publikací lotyšského baltisty Jānise Endzelīnse *Baltu valodu skaņas un formas* (1938, v sebraných spisech 1982, anglicky pod titulem *Comparative phonology and morphology of the Baltic languages* 1971). V části věnované Stangovi autor systematicky představuje jeho monografii a všechny jeho netriviální závěry stručně rozebírá. Obdobně pak postupuje i vůči dílu Kazlauskase. Už ve svých dílčích komentářích průběžně porovnává a hodnotí přístupy i výsledky obou lingvistů, totéž činí v závěru. Konstatuje, že Stang vychází stále převážně z mladogramatického pojetí, když pro své rekonstrukce hledá oporu ve starých indoevropských jazycích, nejčastěji v sanskrtu a řečtině. Naproti tomu Kazlauskas dává přednost vnitřní rekonstrukci opírající se o fakta v první řadě samotného litevského jazyka a jeho dialektů, v druhé řadě jazyků lotyšského a pruského. M. Vaněk jednoznačně upřednostňuje Kazlauskasův přístup jako modernější a věcně i legitimnější, neboť jak správně zdůrazňuje, Stangova projekce litevské gramatiky do obecně indoevropského prajazyka nemůže vždy garantovat, že neoperuje s inovacemi vzniklými až na litevské půdě. S tímto autorovým konstatováním lze jen souhlasit, nicméně bych jako zvědavý čtenář ocenil výrazně větší počet konkrétních příkladů z obou monografií, které by mohly právě tento obecný závěr přesvědčivě dokumentovat. Zde tak nacházím největší slabinu posuzované diplomové práce. Autor se až příliš často omezuje pouze na obecná konstatování a konkrétními příklady šetří. Navíc je obtížné i konkrétní materiál v obou monografiích dohledat, neboť až na několik výjimek autor neuvádí stránky pasáží, které rozebírá a komentuje. Naproti tomu nesporným kladem je autorova důvěrná znalost jak litevské gramatiky, tak obou monografií v kontextu indoevropské i obecné jazykovědy.

V práci se objevuje několik překlepů, které svědčí spíše o časovém stresu autora než o jeho případné neznalosti:

S. 5 – Gerullis, nikoliv Gerulis.

S. 9 – Normaldiphthong a Langdiphthong, nikoliv Normaldiptyong a Langdiptyong.

S. 9 – vývoj *i-a* a *u*-diftongů, nikoliv *i-* a *u-*diftongů.

S. 15 – s přechodem od kmenové diferenciaci **jmenných** paradigmat k rodové..., nikoliv ... diferenciaci **slovesných** paradigmat...

S. 20 – viz str. 308 ..., nikoliv str. 3.

S. 37 - λύκος, nikoliv λύκος.

S. 37 - *drumá*, nikoliv *drumáh*.

Závěr

Jde o hodnotnou studii, ze které je možno odvodit, že moderní historicko-srovnávací gramatika baltických jazyků by měla kombinovat přístupy obou analyzovaných monografií. Primární by měl být přístup Kazlauskasův, založený na vnitřní rekonstrukci, který by legitimizoval vnější srovnání v podání Stanga. Autor diplomové práce prokázal důvěrnou znalost jak diskutovaných faktů v kontextu indoevropské i obecné lingvistiky, tak relevantní odborné literatury. Klady jeho práce převažují nad nedostatky, ty však také nelze přehlédnout. navrhuji proto klasifikaci **velmi dobře**.

V Příbrami 8.5. 2008

prof. RNDr. Václav Blažek, CSc.
Ústav jazykovědy a baltistiky
FF MU, Brno

